

*Preču un pakalpojumu pieklūstamības
prasību ieviešana*

Tiesiskais regulējums

[Preču un pakalpojumu
pieklūstamības likums](#),
pieņemts, spēkā no
28/06/2025

[MK noteikumi 23-TA-
785](#) (nav pieņemti,
projekts)

Likums pieņemts, lai
ieviestu Eiropas
Parlamenta un
Padomes 2019. gada
17. aprīļa direktīvu
(ES) 2019/882 par
produktu un
pakalpojumu
pieklūstamības
prasībām

Mērķis un būtība

- veicināt preču un pakalpojumu piekļūstamību personām ar invaliditāti un visām personām, kurām ir ilgstoši fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var apgrūtināt šo personu pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem.
- nosaka preču un pakalpojumu veidus, uz kuriem attiecināmas likuma prasības

1.

Prece

Patērētāju universāldatoru aparatūras sistēmas un to operētājsistēmas

2.

Prece

Patērētāju galiekārtas ar interaktīvu datošanas spēju, ko izmanto elektronisko sakaru pakalpojumiem

3.

Prece

Patērētāju galiekārtas ar interaktīvu datošanas spēju, ko izmanto, lai piekļūtu audiovizuāliem elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumiem

4.

Pakalpojums

Atbildēšana uz vienoto ārkārtas palīdzības izsaukuma numuru "112"

5.

Pakalpojums

elektronisko sakaru pakalpojumi, izņemot starpierīču saziņas pakalpojumi

6.

Pakalpojums

pakalpojumi, kas nodrošina piekļuvi audiovizuāliem elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumiem

7.

Pakalpojums

elektroniskās tirdzniecības pakalpojumi
Arī maksājumu pakalpojumi

Neattiecas uz trešo personu saturu tīmekļvietnēs un lietotnēs

Būtiskākie aspekti

Prasības dažādu statusu uzņēmējiem

- 1) Prasības ražotājiem - laižot preces tirgū nodrošināt, ka tās ir projektētas un ražotas atbilstoši, sagatavo atbilstības deklarāciju un marķē ar CE zīmi. Ražotājs ar rakstveida pilnvaru var iecelt pilnvaroto pārstāvi.
- 2) Importētājs laiž tirgū preces, kas atbilst prasībām.
- 3) Izplatītājs pārliedcinās, ka prece marķēta, pievienota nepieciešamā dokumentācija, lietošanas instrukcija un drošuma informācija valsts valodā.
- 4) Pakalpojuma sniedzējs sniedz pakalpojumu saskaņā ar pieklūstamības prasībām.

Saimnieciskās darbības veicējs nodrošina pieklūstamības prasību ievērošanu tādā apjomā, kādā atbilstība nerada:

- 1) būtiskas izmaiņas, t. i., nozīmīgus preces vai pakalpojuma pārveidojumus, kuru rezultātā būtiski mainās preces vai pakalpojuma pamātraksturs;
- 2) nesamērīgu slogu atbilstoši likumā noteiktajiem kritērijiem.

Uzraudzību nodrošina PTAC

Kompetentās iestādes:

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija — attiecībā uz elektronisko sakaru pakalpojumiem;

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome — attiecībā uz pakalpojumiem, kas nodrošina pieklūvi audiovizuāliem elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumiem;

Prasības

- 1) Pakalpojuma sniedzējs lietošanas noteikumos vai līdzvērtīgā dokumentā ietver informāciju par pakalpojuma atbilstību pieklūstamības prasībām un, ciktāl tas nepieciešams novērtēšanai, apraksta pakalpojuma projektu un darbību.
- 2) Ja ir pieejami atbalsta pakalpojumi, tai skaitā palīdzības dienesti, zvanu centri, tehniskais atbalsts, teksta pārlikšanas pakalpojumu sniedzēji un apmācību pakalpojumi, tie izmanto pieklūstamus saziņas veidus un sniedz informāciju par pakalpojuma pieklūstamību un saderīgumu ar palīgtechnoloģijām.
- 3) Elektronisko sakaru pakalpojumam, tai skaitā ārkārtas gadījuma sazinai, piemēro šādas pieklūstamības prasības: nodrošina reāllaika tekstu papildus balss saziņai; nodrošina vispusīgās sarunas pakalpojumu, ja papildus balss saziņai ir nodrošināts video;
- 4) Pakalpojumam, kas nodrošina piekļuvi audiovizuālu elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumiem, piemēro šādas pieklūstamības prasības: piedāvā elektroniskus raidījumu aprakstus, kas ir uztverami, izmantojami, saprotami un skaidri, kā arī nodrošina informāciju par pieklūstamību; nodrošina, ka audiovizuālu elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu pieklūstamības komponentes, tai skaitā subtitri, kuri paredzēti nedzirdīgām un vājdzirdīgām personām, audioapraksti, ierunāti subtitri un tulkojumi zīmju valodā, ir pārraidīti precīzai attēlošanai atbilstīgā kvalitātē un tie ir sinhronizēti ar skaņu un video, vienlaicīgi ļaujot lietotājam kontrolēt attēlošanu un lietojumu.
- 5) Elektroniskās tirdzniecības pakalpojumam piemēro šādas pieklūstamības prasības: nodrošina informāciju par pārdodamo preču un pakalpojumu pieklūstamību, ja šādu informāciju ir sniedzis atbildīgais saimnieciskās darbības veicējs; nodrošina identifikācijas, drošības un maksājumu funkciju pieklūstamību, ja tā ir daļa no pakalpojuma nevis daļa no pārdodamās preces, vienlaikus nodrošinot, ka šīs funkcijas ir uztveramas, izmantojamas, saprotamas un skaidras; nodrošina identifikācijas metodes, elektroniskos parakstus un maksājumu pakalpojumus, kas ir uztverami, izmantojami, saprotami un skaidri.

Prasības

- 1) Precei, tai skaitā tās lietotāja saskarnei, nodrošina tādu funkcionalitāti, elementus un iespējas, kas personām ar invaliditāti ļauj precei piekļūt, to uztvert, lietot, saprast un vadīt.
 - 1) patērētāju galiekārtai ar interaktīvu datu apmaiņu spēju, ko izmanto elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai
 - nodrošina reāllaika teksta apstrādi un atbalsta augstas kvalitātes skaņu, ja šāda prece papildus balsij izmanto arī tekstu;
 - nodrošina vispusīgās sarunas pakalpojuma lietošanu, tostarp sinhronizētu balss pakalpojumu, reāllaika tekstu un video ar tādu izšķirtspēju, kas ļauj sazināties zīmju valodā, ja šī galiekārta papildus tekstam un balsij vai kopā ar tiem izmanto arī video;
 - nodrošina efektīvu bezvadu savienojumu ar dzirdes tehnoloģijām;
 - nepieļauj traucējumus ar palīgierīcēm;
 - 2) patērētāju galiekārta ar interaktīvu datu apmaiņu spēju, ko izmanto, lai piekļūtu audiovizuāliem elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumiem, personām ar invaliditāti nodrošina pieejamus audiovizuāla elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojuma sniedzēja piedāvātos piekļūstamības komponentus lietotāja piekļuvei, atlasei, kontrolei, personalizēšanai, kā arī pārraidei uz palīgierīcēm.

Pārejas noteikumi

1. Prasības nepiemēro:

- 1) precēm, kas laistas tirgū līdz 2025. gada 27. jūnijam;
- 2) audioierakstiem un videoierakstiem, kas publicēti līdz 2025. gada 27. jūnijam;
- 3) biroja datņu formātiem, kas publicēti līdz 2025. gada 27. jūnijam;
- 4) tīmekļvietņu un mobilo lietotņu saturam, kas nav atjaunināts vai rediģēts līdz 2025. gada 27. jūnijam.

2. Šajā likumā noteiktās prasības nepiemēro pakalpojumu līgumiem, kas noslēgti līdz 2025. gada 27. jūnijam, taču, ja šāda līguma darbība turpinās pēc 2030. gada 27. jūnija, pakalpojuma sniedzējs nodrošina līguma atbilstību piekļūstamības prasībām un, izvērtējis faktiskos apstākļus, sniedz pakalpojuma saņēmējam šajā likumā noteikto piekļūstamības informāciju saistībā ar attiecīgo līgumu vai vienojas par līguma teksta pielāgošanu piekļūstamības prasībām.

3. Pakalpojuma sniedzējs līdz 2030. gada 27. jūnijam var turpināt sniegt pakalpojumu, izmantojot preces, kuras tas likumīgi izmantojis, lai līdz minētajam datumam sniegtu līdzīgus pakalpojumus.

Secinājumi

Lai veiksmīgi sagatavotos likuma ieviešanai, nepieciešams nonākt pie nozarē vienotas izpratnes ([nozares vadlīnijām](#)) par paveicamo un tehniskiem risinājumiem.

Sākotnēji lielākā detalizācijā nepieciešams identificēt un aprakstīt:

- 1) Ietvertos pakalpojumu veidus, tostarp robežšķirtni starp to, kas ir pakalpojums un kas ir piekļuve pakalpojumam;
- 2) attiecināmās klientu saskarnes,
- 3) atbilstības tehniskos standartus attiecībā uz elektronisko sakaru pakalpojumiem un pakalpojumam, kas nodrošina piekļuvi audiovizuālu elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumiem.

Papildus iezīmējušies neskaidrie jautājumi:

- 1) Kas ir “piekļūstami saziņas veidi” zvanu centriem, kā arī vienādot šo izpratni ar citu nozaru zvanu centriem.
- 2) Nepieciešams skaidrot VIII. nodaļā aprakstīto pakalpojumu «funkcionālā snieguma kritēriju» saikni ar citās nodaļās aprakstītajām piekļūstamības prasībām.
- 3) Ja preces ar atbilstību piekļūstamības prasībām, kurus pakalpojuma sniedzējs izmanto sava pakalpojuma nodrošināšanai, tiek laistas tirgū tikai 2025.gada jūnijā, pakalpojuma sniedzējam nav iespējams šajā pašā termiņā salāgot pakalpojumu ar jauno preces funkcionalitāti - vai uz šo attiecas pārejas noteikumu 3.punkts?